

شکوفه شود. اکنون کشورهای جهان واردات موز از اکوادور را یکی از بهترین گزینه های انتخابی خود در یک تجارت امن می دانند. تولید موز عمدتاً به ۲ جنبه اصلی، منابع طبیعی و نیروی کار وابسته است. در این خصوص اکوادور از هر دو جنبه برخوردار است و سیاست های مناسب برای تجارت را دارد. انواع مختلفی موز از کشور اکوادور صادر می شود که بیشترین نوع آن کاوندیش است. موز کاوندیش بیش از نیمی از تولید، صادرات و واردات موز از اکوادور را تشکیل می دهد. طبق آخرین گزارشات در بخش موز، ۴،۴۷۳ تولیدکننده در بیش از ۱۶۲،۲۳۶ هکتار منطقه کاشت موز در اکوادور کشت می کنند. در حال حاضر عمده ترین مناطق تامین کننده موز در اکوادور بیشتر در استان های ال اورو، گویاس و لوس ریوس متمرکز شده است که به ترتیب ۴۱، ۳۴ و ۱۶ درصد تولیدکنندگان را در خود جای داده اند.

اکوادور چندین دهه بر صادرات جهانی موز تسلط داشته است. موزهای صادراتی از اکوادور به دلیل کیفیت و طعم در جهان شناخته شده هستند. دولت اکوادور نیز در سال های اخیر قوانین صادرات را ساده تر کرده است تا واردات موز از اکوادور با تسهیلات بهتری صورت گیرد. بر اساس آمار مرکز تجارت بین المللی ITC صادرات موز اکوادور سیر صعودی داشته و تلاش هایی به منظور افزایش صادرات صورت گرفته است که به ۴۰٫۶ درصد بالغ گردیده است. موز با سبقت گرفتن از میگو، ماهی منجمد و پوره میوه، به بزرگترین صادرات اکوادور به روسیه تبدیل شده است. روسیه در واردات میوه های گرمسیری از کشورهای آمریکای جنوبی ید طولایی دارد.

در نتیجه آفتی که از دهه بیست سده گذشته به تولید ملی اکوادور افتاد و نیز به دلیل افت قیمت کاکائو در بازارهای جهانی در اواسط دهه ۴۰ کاکائو برتری خود در اقتصاد ملی اکوادور را از دست داد و سهم آن در صادرات کل کشور تا مرز ۲۰ درصد کاهش یافت (بر اساس آمارهای بانک مرکزی اکوادور در سال ۲۰۰۶). از اواخر دهه چهل و اوایل دهه پنجاه، با حمایت شرکت های خارجی و دولت مرکزی محصول عمده صادراتی دیگری به نام موز پا به عرصه گذاشت.

میزان آمادگی بخش تولیدی موز اکوادور برای مقابله با آفت فیساریوم ۴

با توجه به تهدید ورود آفت خطرناک موز به نام فوساریوم ۴ از پرو و کلمبیا به خاک اکوادور، اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان موز این کشور نسبت به وضعیت نامناسب بخش تولید موز برای مقابله با این آفت ابراز نگرانی نمود. بنا به گزارش این اتحادیه از مجموع ۳۵۰ هزار هکتار زمین زیر کشت موز در اکوادور تنها ۱۳٪ معادل حدود ۴۵ هزار هکتار آمادگی کاملی برای اتخاذ تمهیدات بهداشتی لازم جهت مقابله با این آفت را دارند. در حالی که اقدامات ۲۲٪ از این صنعت، تنها در حد اقدامات محدود بهداشتی نظیر آهک پاشی و پاکسازی پیش از ورود به مزارع می باشد و در مزارع کوچک کنترل خاصی را نمی توانند انجام دهند. طبق گزارشات رسانه های اکوادوری، آفت فیساریوم ۴، در مقابل سموم موجود مقاوم بوده و حتی بعد از نابودی گیاه نیز قادر به انتقال به

مزارع اطراف می باشد. لذا مهمترین محصول صادراتی غیر نفتی اکوادور که سالیانه حدود ۳,۶ میلیارد دلار برای این کشور ارز آوری دارد، با تهدیدی جدی مواجه می باشد. در این راستا وزارت کشاورزی اکوادور ضمن اجرای برخی تمهیدات کنترلی از ۲ سال گذشته، قرار است تا پایان ماه آگوست 2021 یک طرح جامع برای جلوگیری کنترل ورود این آفت به اکوادور معرفی و اجرا نماید.

پیش از این نیز بیماری ویرانگر در گیاه موز باعث بروز بیماری پاناما در بسیاری از مزارع اکوادور شد که در بین سال های ۱۹۵۰ تا ۱۹۶۰ بیشتر گیاهان را از بین برد. شرکت **United Fruit** صدها کارگر را اخراج کرد و دستمزدها را کاهش داد و خدمات ارائه شده قبلی را حذف کرد. کارگران نا امید، یک سازمان کارگری تشکیل دادند و فهمیدند امید چندانی برای اشتغال در آینده باقی نمانده است. آنها به جنبش اصلاحات ارضی روی آوردند. در ۲۷ مارس ۱۹۶۲ کارگران به تنگنل حمله کردند و زمین ها را تصرف کرد. **United Fruit** سقوط کرد و در نهایت مزارع بزرگ موز تکه تکه شدند و به صورت مزارع کوچکتر در اختیار تولیدکنندگان محلی قرار گرفتند. نوع جدیدی از موز به نام کاوندیش که در برابر بیماری ها مقاوم بود جایگزین انواع دیگر شد و به طور موثر مزیت نسبی اکوادور را نفی کرد.

واردات محصول موز به ایران

ایران با نیاز سالیانه بین ۵۵۰ هزار تا ۵۷۰ هزار تن، یکی از واردکنندگان موز در جهان به شمار می رود که بخش عمده نیاز خود را از محل واردات تامین می نماید. طبق آمار گمرک جمهوری اسلامی ایران در سال 1398 میزان واردات موز حدود ۴۵۷ هزار و ۲۲۵ تن به ارزش ۳۰۸ میلیون دلار بوده که در آن مقطع رقم قابل توجهی بوده است. طبق همان آمار، با وجود ممنوعیت ثبت سفارش موز از اردیبهشت ماه سال 1399، واردات این محصول در ۹ ماهه سال جاری به ۳۰۸ هزار و ۹۷۰ تن به ارزش ۲۱۰ میلیون و ۳۲۱ هزار دلار رسید. طبق آخرین آمار دریافتی از سفارت جمهوری اسلامی ایران در کیتو در سال 1400 واردات موز به ایران از کشور اکوادور به ارزش 164 میلیون دلار بوده است که به دلیل محدودیت ارزی و عدم ثبت سفارش، واردات این محصول با افت مواجه بوده است.

بر اساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، حدود ۱۰۰ هزار تن موز در سطح چهار هزار و ۸۳۸ هکتار از اراضی استان های جنوبی کشور تولید و به بازار عرضه شد که نشان می دهد ۲۰ درصد نیاز کشور از این محل تامین می شود. این بدان معناست که ۴۵۰ هزار تن موز از محل واردات و نزدیک ۱۰۰ هزار تن از محل تولید داخلی است. با وجود اینکه ایران به یکی از تولیدکنندگان موز تبدیل شده اما در سطح خرده فروشی ها بر چسب و اتیکت موز داخلی دیده نمی شود و موز داخلی با قیمت وارداتی به فروش می رسد در حالی که محصول تولید داخل می تواند نیاز اقشار کم درآمد را با نرخ های مناسب تامین نماید.

استان سیستان و بلوچستان رتبه نخست تولید موز را در کشور دارد و در این راستا سالانه 113 هزار تن محصول در این استان برداشت می‌شود. در حال حاضر بیش از 4800 هکتار از زمین های شهرستان های چابهار، کنارک، سرباز و نیک شهر به باغ موز اختصاص دارد. تجارت موز در ایران در حالی طی چند سال اخیر بسیار پر رونق بوده که به گفته نمایندگان مجلس و فعالان بازار میوه انحصار واردات موز به کشور در اختیار تعداد بسیاری محدودی بوده که این افراد در مواقع مختلف با به هم ریختن بازار سود کلانی را به جیب می‌زنند.

در دنیای سیاست، اصطلاحی تحت عنوان جمهوری موز وجود دارد. جمهوری موز عمدتاً به کشورهای بی‌ثباتی گفته می‌شود که از لحاظ اقتصادی تنها به یک محصول مانند موز تکیه دارند و یک گروه ثروتمند در آن‌ها نقش آفرینی می‌کنند. هندوراس و گواتمالا از جمله جمهوری های موز در جهان محسوب می‌شوند.

نگاهی بر بازارهای صادرات و واردات موز به کشور

واردات موز به ایران در مقایسه با صادرات این محصول از وضعیت بهتری برخوردار است. با توجه به اینکه موز، بومی مناطق گرمسیری و استوایی است، تنها در یک نقطه از ایران گونه ای خاص از میوه موز، پرورش داده می‌شود که این منطقه به استان سیستان و بلوچستان تعلق دارد. درصد بسیار کمی از موزهای تولید شده در این منطقه قابلیت صادرات دارند. حجم بالایی از موز که در داخل ایران مصرف می‌شود، همه وارداتی هستند. بنابراین واردات انواع گونه های موز به یک منبع درآمد زا برای شرکت های وارد کننده تبدیل شده است. واردات موز به ایران از کشورهای فیلیپین، هندوستان و اکوادور انجام می‌شود، بنابراین قیمت‌گذاری نهایی برای واردات بر اساس مسافت طی شده و روش حمل و نقل انجام می‌گیرد.

آینده وضعیت روابط تجاری کشورمان با اکوادور در سایه تجارت موز

دولت جدید و راست‌گرای اکوادور در فروردین ماه 1400 به قدرت رسید. یکی از شعارهای انتخاباتی و پس از پیروزی گیجرمو لاسو رئیس‌جمهور اکوادور "حضور کشورش در جهان و حضور کشورهای جهان در اکوادور" می‌باشد. با توجه به رایزنی های به عمل آمده توسط کاردار کشورمان با مقامات جدید سیاسی و اقتصادی اکوادور و نیز اعلام موافقت آنان با صادرات کالاهای ایرانی به اکوادور به منظور ایجاد توازن تجاری در مبادلات میان دو کشور و نیز حجم بالای واردات موز از اکوادور، زمینه برای صادرات محصولات صنعتی و فراورده های پتروشیمی و غیره کشورمان به اکوادور مهیا گردیده است که مناسب است شرکت های ایرانی با آگاهی از شرایط موجود نسبت به صدور کالاهای ایرانی به اکوادور و حتی صادرات مجدد از این کشور به سایر کشورهای منطقه آمریکای لاتین اقدام نمایند.

زمینه برای صادرات محصولات صنعتی و فراورده های پتروشیمی و غیره کشورمان به اکوادور مهیا گردیده است که مناسب است شرکت های ایرانی با آگاهی از شرایط موجود زمینه صدور کالاهای ایرانی به اکوادور و حتی صادرات مجدد از این کشور به سایر کشورهای منطقه آمریکای لاتین را فراهم نمایند.

تجارت موز در جهان

طبق گزارش های منتشره، ۹۹ درصد موز مصرفی جهان از گونه «کاوندیش» است که بومی مناطق گرمسیری جنوب شرق آسیا، شبه جزیره مالزی و قاره استرالیاست و امروزه این گیاه در همه مناطق گرمسیری با رطوبت مناسب کاشت می شود. کشورهای اکوادور، کاستاریکا، کلمبیا و فیلیپین صادرکنندگان عمده موز در جهان هستند. اما طبق آمار سال ۲۰۱۸ هند، چین، اندونزی، برزیل، اکوادور، فیلیپین، گواتمالا، کلمبیا، آنگولا و تانزانیا به ترتیب جزء تولیدکنندگان برتر موز در جهان به شمار می روند. شایان ذکر است بعد از برنج، گندم و غلات، موز چهارمین غذای پر مصرف مردم جهان محسوب می شود که تولید آن هم اکنون در ۱۳۰ کشور رواج دارد و به نوعی در بین انواع میوه در جایگاه اول تولید جهانی قرار می گیرد ضمن آن که واردکنندگان موز اغلب کشورهای توسعه یافته می باشند.

نگاهی بر آمار واردات و صادرات موز در جهان در سال ۲۰۱۹

صادرات موز در سراسر جهان در سال ۲۰۱۹ چیزی بیشتر از ۱۴ میلیارد دلار گزارش شده است. از سال ۲۰۱۵، این مقدار حدود ۴ میلیارد دلار یعنی ۴۳ درصد افزایش پیدا کرده است. ارزش صادرات جهانی موز از سال ۲۰۱۸ تا سال ۲۰۱۹ حدود ۱۱ درصد رشد مثبت داشته است. بزرگترین کشورهای تولید کننده و صادر کننده موز در جهان در حوزه آمریکای مرکزی و جنوبی قرار دارند. محموله هایی به ارزش ۸ میلیارد دلار یا حدود ۵۶ درصد از فروش بین المللی موز به آمریکای لاتین اختصاص دارد.

واردات موز در همه کشورهای جهان وجود دارد. این امر بسته به عرضه و تقاضای بازارهای جهانی، قیمت های صادراتی متفاوت هستند. مهمترین کشورهای وارد کننده موز در جهان در سال ۲۰۱۹ به صورت زیر معرفی شده است:

ایالات متحده: ۲.۸ میلیارد دلار (۱۷.۶٪ از کل موزهای وارداتی)

روسیه: ۱.۱ میلیارد دلار

بلژیک: ۱.۱ میلیارد دلار

چین:	1.1	میلیارد دلار
هلند:	1.1	میلیارد دلار
ژاپن:	395.9	میلیون دلار
آلمان:	950.6	میلیون دلار
انگلستان:	745.6	میلیون دلار
فرانسه:	956	میلیون دلار
ایتالیا:	529.6	میلیون دلار
کانادا:	427.4	میلیون دلار
کره جنوبی:	301.6	میلیون دلار
لهستان:	329.1	میلیون دلار
اسپانیا:	249.1	میلیون دلار
آرژانتین:	196.1	میلیون دلار

تولید و صادرات موز اکوادور

اکوادور جزء دسته کشورهای موسوم به جمهوری های موز می باشد، بدین معنا که اقتصاد این کشور به صادرات موز، میگو، کاکائو، قهوه، چوب و سایر محصولات غذایی دریایی وابسته است. لیکن با اکتشاف منابع نفتی در دهه هفتاد میلادی و تبدیل این ماده به مهمترین محصول صادراتی اکوادور ساختار اقتصادی این کشور با تغییرات اصولی مواجه شد.

به طور کلی صادرات اکوادور در بخش محصولات غیر نفتی به دو دسته صادرات سنتی و صادرات غیر سنتی تقسیم می شود. کالاهایی نظیر موز، میگو، قهوه، کاکائو و سایر محصولات غذایی دریایی همچنان در صدر فهرست صادرات سنتی و کالاهایی همچون گل، چوب، مواد معدنی، محصولات غذایی و دارویی، مواد شیمیایی و منسوجات از جمله صادرات غیر سنتی این کشور به شمار می روند. از کل صادرات معدنی اکوادور، چین با خرید

۲۵,۴۵٪ مقصد اصلی این بخش تولیدی اکوادور به شمار رفته و بعد از آن سوئیس با ۱۷,۹۶٪، و آمریکا با ۱۶,۰۷٪ در جایگاه های بعدی قرار دارند.

تاریخچه تولید و صادرات موز اکوادور

اکوادور از سال ۱۹۱۰ وارد تجارت موز شد. این کشور پس از جنگ جهانی دوم برای پر کردن خلا صنعت کاکائو به موز روی آورد. رونق موز پس از جنگ در سال ۱۹۴۸ آغاز شد. زمانی که رئیس جمهور وقت گالوپلازا برنامه ای را برای رشد صنعت موز آغاز کرد که شامل اعتبارات کشاورزی دولت، ساخت بنادر و بزرگراه، تنظیم قیمت و کنترل آفت نباتی در مزارع موز بود. چنین حمایت های دولتی، همراه با عوامل محیطی مطلوب از جمله عدم وجود طوفان، بیماری و کم بودن دستمزد کارگران به طور قابل توجهی به اکوادور کمک کرد تا بزرگترین صادرکننده موز در جهان تا سال ۱۹۵۲ باشد. تا سال ۱۹۶۴ اکوادور ۲۴ درصد از موزهای جهان را تامین می کرد. به دلیل سرمایه گذاری عمده دولت در صنعت موز این امر باعث شد تا تولیدکنندگان کوچک و متوسط محلی بتوانند از اواخر دهه ۱۹۴۰ تا اوایل ۱۹۶۰ در اکوادور وارد صنعت موز شوند.

تجارت و صنعت موز اکوادور

در ماچالا، جنوب غربی اکوادور هوا بسیار گرم است و تا جایی که چشم کار می کند موز می بینید. اکوادور بزرگترین صادرکننده موز در جهان است و حدود ۴۰ درصد از صادرات موز در جهان را در سال ۲۰۱۷ به خود اختصاص داده است که عمدتاً به کشورهای روسیه، ایالت متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، ترکیه و چین بوده است. کشاورزان به شدت مشتاق گسترش مزارع موز در اکوادور هستند ولی محدودیت های قانونی اجازه این امر را نمی دهد. طبق نهاد تجارت دولتی (پرواکوادور) ۵۰۰۰ تولید کننده که از کشاورزان کوچک گرفته تا تولیدکنندگان متوسط را از طریق ۳۰۰ تعاونی و ۲۰۰ صادرکننده اداره می نماید. در ماچالا در هر ۱۰۰ هکتار زمین ۳۲۰۰۰ جعبه موز بسته بندی می کنند و محصولات خود را به سوپر ماکت ها و توزیع کنندگان عمده در انگلیس و آلمان می فروشند.

صنعت موز در اکوادور یکی از مهم ترین عوامل رشد اقتصادی این کشور است. به لطف این واقعیت، اکوادور در دهه های گذشته یکی از تولیدکنندگان بزرگ جهان در تولید موز بوده است. امروزه صادرات موز بیش از ۲ درصد از کل تولید ناخالص داخلی اکوادور و حدود ۳۵ درصد از تولیدات کشاورزی کشور را به خود اختصاص داده است. بنابراین موز به عنوان محصول اصلی تجاری اکوادور پس از نفت شناخته می شود. از آنجا که تقاضای جهانی برای موز همچنان بالاست، انتظار می رود فرصت های تجاری در صنعت واردات موز از اکوادور در آینده نزدیک